FORMA UMANĂ ŞI ARTICULAREA FORŢELOR

Praga, 28 martie 1911

Sarcina mea de astăzi va fi aceea de a reuni în mod schematic, într-un tablou de ansamblu, consideraţiile ultimelor zile consacrate „Fiziologiei oculte", care au încercat să prezinte, de asemenea, într-un mod foarte schematic, unele procese ale organizării umane. Aceasta ne va permite să obţinem o imagine despra viaţa şi activitatea vie a acestei organizări. Vom proceda cel mai corect dacă vom pleca de la aspectele cele mai grosiere: de la interacţiunea dintre organizarea umană cu lumea exterioară, cu Pământul, în acţiunea de preluare a substanţelor hrănitoare.

Aceste substanţe hrănitoare, după ce au fost preluate şi transformate în mod treptat, sunt conduse prin intermediul celor mai diferite acţiuni ale organelor spre diversele mădulare ale organizării umane, spre sistemele entitătii umane fizice. Este uşor de înţeles că abia prin tot ceea ce rezultă din substanţele nutritive în organismul uman omul, aşa cum îl vedem, devine om fizic. Apare aici o anumită dificultate în abordarea problemei. Cel care ia în serios principiile ce stau la baza abordării organismului uman, aşa cum am făcut-o zilele acestea, va spune: Orice aspect care poate fi luat în considerare privind organizarea umană, în afara fixării substanţelor hrănitoare în organismul uman, este, în fond, de natură suprasensibilă, invizibilă; este vorba de acţiuni ale unor forţe. Dacă vă imaginaţi pentru o clipă că îndepărtaţi din organismul uman toate substanţele nutritive, practic nu rămâne nimic fizic. Aşadar, dacă eliminaţi ceea ce provine din substanţele hrănitoare, organismul uman trebuie gândit ca un sistem de forte suprasensibil care se află dincolo de materie şi acţionează în aşa fel încât substanţele nutritive să poată fi transportate în toate direcţiile. Dacă focalizaţi acest gând, veţi spune: Aşadar, există o premisă condiţională, înainte ca o fărâmă cât de mică de substanţe nutritive să fie preluată; aceste substanţe nu ar putea fi preluate din

lumea exterioară şi introduse într-o fiinţă oarecare, pentru ca să se întâmple ceea ce are loc în organismul uman. Prima preluare de substanţe nutritive cu o structură de forţe interioare vine din lumi suprasensibile; în această structură de forţe interioare trebuie să fie „omul" ca atare. În orice ocultism, ceea ce se prezintă în felul acesta elementelor fizice care se încorporează în organismul uman, ceea ce trebuie gândit a fi întru totul suprasensibil este, în sensul cel mai larg, „forma umană". Dacă coborâţi la limita cea mai de jos a organizării umane, trebuie să vă gândiţi la primul lucru suprasensibil, forma umană, care este destinată, ca sistem de forţe născut din lumile suprasensibile, să preia ca ceva suprafizic (şi nu ca pe un sac), ca ceva suprasensibil, ceea ce face ca omul să apară ca fiind fizic-sensibil. Doar prin faptul că acestei forme suprasensibile i se încorporează materialul hrănitor, organismul uman devine fizic-sensibil, ceva ce poate fi văzut cu ochii şi apucat cu mâinile.

Ceea ce se opune substanţelor hrănitoare exterioare se numeşte „formă", pentru motivul că, de fapt, în toată natura acţionează pretutindeni o astfel de lege identică, care se numeşte *principiu al formei*. Dacă ne referim la cristal vom spune că, pentru a deveni cristal, substanţele care intră în componenţa sa trebuie să fie captate de principiile de formă, care în acest caz sunt principiile cristalizării. Sarea de bucătărie, în sensul fizicii actuale, are în componenţa sa substanţe fizice, clor şi sodiu, un gaz şi un mineral. Aceste două substanţe, aşa cum se prezintă ele înainte de a intra în entitatea care le cuprinde în aşa fel încât în combinaţia lor chimică par să cristalizeze în cub, nu au nimic care să indice acest principiu de formă. Înainte de a intra în acest principiu de formă, ele nu au nimic în comun; dar sunt cuprinse, preluate de acest principiu de formă şi ia naştere corpul fizic, sarea de bucătărie. Aceasta este condiţia prealabilă, premisa.

În acest fel, tot ce pătrunde în organismul uman ca substanţe nutritive are ca premisă existenţa entităţii suprasensibile celei mai inferioare, *forma* suprasensibilă.

Când substanţele nutritive pătrund în domeniul care este limitat prin acest principiu de formă spre exterior, ca entitate umană, ele sunt preluate mai întâi de tractul digestiv. Pe măsură ce sunt preluate, se poate spune, chiar începând cu gura, ele suferă imediat prima transformare, care se continuă în restul tractului digestiv. Această transformare nu ar putea avea loc dacă nu ar exista încorporat în prealabil organismului uman ceea ce transformă substanţele hrănitoare (substanţe hrănitoare care imediat după ingerare sunt indiferente unele faţă de altele, nu au între ele relaţii vii), în aşa fel încât sunt *trezite la viaţă*. Trebuie să ne imaginăm transformarea substanţelor nutritive în tranzitul lor prin tractul digestiv ca fiind asemănător cu procesul asemănător al plantelor care preiau substanţele nutritive din sol (deşi la om are loc un cu totul alt proces, pentru că se află pe altă treaptă de organizare). Aşadar, este vorba de un curent nutritiv preluat de procesul vital sau, cum spunem în ocultism, de corpul eteric: de îndată ce substanţele alimentare pătrund în organismul uman, ele sunt prelucrate de corpul eteric; aceasta înseamnă că corpul eteric guvernează integrarea lor în mobilităţile interne ale organismului uman. După ce aceste materii alimentare au fost transformate până la preluarea lor în procesul vital, ele sunt prelucrate în continuare şi trebuie să fie adaptate organismului uman, în aşa fel încât treptat să poată fi utilizate de acele organe care sunt expresia principiilor suprasensibile ale organismului uman: corpul astral şi Eul. Acţiunile proceselor superioare trebuie să transmită modul lor propriu de mobilitate internă până la aceste substanţe nutritive, aşa cum au fost ele transformate de stomac, intestine etc. Aici se opun curentului hrănitor, în măsura în care este deja transformat numai de tractul digestiv, cele şapte organe interne, care reprezintă sistemul cosmic intern al omului. Pe scurt, am putea spune: Substanţele nutritive sunt preluate, sunt prelucrate în cele mai variate moduri încă în tractul digestiv şi li se opun ficatul, rinichii, bila, splina, inima, plămânii etc. După ce ne va fi clar că aceste organe sunt destinate să prelucreze mai departe,

prin sistemele lor de forţe specifice, materialul nutritiv, vom putea spune despre sensul acestei prelucrări: Dacă curentul hrănitor ar fi prelucrat doar în tractul digestiv, omul ar trebui să ducă o existenţă vegetală; căci el nu ar putea ajunge până la formarea în lumea fizică a unor organe care să poată sluji drept unelte pentru capacităţile sale superioare. Aşadar, cele şapte organe transformă mai departe curentul nutritiv; iar ceea ce ele fac este împiedicat să ajungă la conştienţa umană prin sistemul nervos simpatic. Din această cauză, sistemul nervos simpatic împreună cu cele şapte organe constituie ceea ce se opune curentului nutritiv.
Cu aceasta am pătruns deja, în mare măsură plecând din exterior, în interiorul organismului uman. Ceea ce se întâmplă în interior, ca proces opus celor şapte organe, nu s-ar putea petrece nicăieri în lumea noastră pământească; această activitate se desfăşoară în aşa fel încât interiorul să fie izolat de lumea exterioară, iar acţiunea sa să fie pregătită prin tractul digestiv. Ne aflăm aşadar în interiorul organismului uman.
În acest context, consemnăm particularitatea că organismul trebuie să se organizeze şi să se diferenţieze interior, el însuşi. Pentru îndeplinirea diverselor sale sarcini, pentru activităţile sale interioare, este necesar ca organismul să dispună de o multitudine de organe. Ceea ce urmează în continuare nu se poate realiza decât în modul următor: să ne gândim, mai întâi, că prin cele şapte organe nu s-ar face decât transformarea curentului nutritiv şi că această activitate ar fi ascunsă conştienţei noastre prin sistemul nervos simpatic. În felul acesta, omul nu s-ar mai putea dezvolta ca fiinţă dotată cu conştienţă; el nu ar avea nici cea mai înceţoşată formă de conştienţă; tot ce se petrece la acel nivel ar fi reţinut. Trebuie stabilită, mai departe, o legătură între aceste sisteme de organe construite din afară spre interior şi ceea ce există în interiorul organismului uman. Această legătură se stabileşte prin faptul că, prin tot ce oferă procesul de hrănire în totalitatea sa, întreaga formă a organismului uman este alcătuită din ceea ce numim în sensul cel mai larg, *ţesut*; un anumit tip de ţesut cu o

organizare dintre cele mai simple pătrunde toate mădularele entităţii umane. Din acest ţesut se formează, la rândul lor, cele mai diferite organe. Anumite tipuri ale ţesutului se modifică, în aşa fel încât se transformă, după ce îşi depozitează celule speciale în *muşchi*; alte tipuri ale ţesutului devin solide şi îşi depun celule osoase, încorporându-şi substanţele corespunzătoare. Deci organismul uman este pătruns de ţesuturi care acţionează în toate direcţiile şi care dau naştere organelor.

Un ţesut nu reprezintă, în fond, decât tot ceva de natură vegetală, oricât s-ar dezvolta şi oricâte organe ar produce din sine; căci ţine de entitatea vegetală faptul că fiinţele vegetale cresc, produc organe etc. În cazul omului este depăşită natura vegetală, de aceea el este pus în situaţia de a adăuga la ceea ce există în viaţa plantei ceva care-l ridică deasupra acesteia: omul trebuie să adauge conştienţa, mai întâi sub forma sa cea mai simplă, conştienţa înceţoşată, care percepe propria sa viaţă interioară. Atâta timp cât o fiinţă nu-şi trăieşte oglindirea de sine interioară, nu putem spune că se ridică deasupra nivelului vegetal. O fiinţă se ridică deasupra esenţei vegetale prin aceea că nu are numai „viaţă" în sine, ci o oglindeşte şi o vieţuieşte. La început aceasta este numai o vieţuire interioară, o vieţuire a proceselor interne.

Prin ce se realizează *vieţuirea*?

Pentru a răspunde la această întrebare am arătat în conferinţele anterioare că vieţuirea se realizează prin *procese de eliminare (de secreţie)*. Din această cauză, ca bază a vieţuirii conştiente care împânzeşte procesele de viaţă interioare, va trebui să găsim procese de eliminare sau secreţie, să acceptăm ca premisă faptul că pretutindeni, din ţesuturi, din tot ce se află la baza organizării generale a omului au loc eliminări. Aceste procese secretorii le reîntâlnim cu prilejul cercetării exterioare a corpului uman; vedem cum în continuu din toate părţile ţesutului şi ale organelor sunt preluate substanţe de către *vasele limfatice*, care împânzesc întregul organism ca un fel de alt sistem, alături de sistemul sangvin. În aceste vase pătrund din toate părtile

organismului uman acele secreţii care mijlocesc trăirea interioară. Am putea să îndepărtăm, *in abstracto*, întregul sistem sangvin; apoi am putea să gândim şi că ţesutul nu are nimic din natura sângelui. De fapt, aceasta este situaţia în ceea ce priveşte sucurile organismelor inferioare. Ar trebui să ne reprezentăm, aşadar, că procesul nostru sangvin este superior, în comparaţie cu procesul general de formare prin aceea că secreţiile tuturor părţilor organismului uman se varsă în căile limfatice, care însoţesc căile sangvine ce li se asociază mai târziu. În aceste secreţii, omul îşi simte existenţa înceţoşată, animalică, în corpul fizic; el îşi oglindeşte în mod învăluit organismul său. Şi aşa cum prin sistemul nervos simpatic este reţinut tot ceea ce urcă spre viaţă în procesele de digestie şi hrănire până la cele şapte organe, tot astfel, printr-o reflectare a activităţii sistemului nervos simpatic, prin interacţionarea acestui sistem cu căile limfatice se formează la omul actual o conştienţă înceţoşată, luminată de conştienţa clară a stării de veghe a Eului. Această conştienţă înceţoşată reprezintă cealaltă conştienţă care utilizează ca unealtă a sa sistemul nervos simpatic; ea este eclipsată – ca o lumină slabă de una puternică – prin tot ce trăieşte în sufletul nostru sub influenţa Eului.
Dacă organizarea umană ar fi dezvoltată numai până *la acest nivel*, până la apariţia ţesutului corpului şi a primelor organe care trebuie să se formeze în interior pentru ca toate aceste procese să poată avea loc (vă puteţi închipui că, pentru a avea loc aceste procese, trebuie să intervină anumiti muşchi – de exemplu, la eliminarea în căile limfatice), un om astfel organizat ar putea să obţină o conştienţă înceţoşată a vieţii sale interioare în lumea fizică mijlocită prin organismul său, dar nu ar ajunge la acea conştienţă a Eului, care nu poate exista decât dacă el nu se vieţuieşte numai ca o fiinţă în *interiorul* său, ci se deschide şi în afară. Am mai vorbit despre această deschidere spre exterior. Am arătat cum omul se deschide din nou spre exterior prin respiratie etc., pentru a intra direct în contact cu lumea fizică. Întrucât am văzut cât de greu este să folosim pentru a

lămuri aceste aspecte noţiunile uzuale am putea să spunem: Atâta timp cât ne limităm la omul interior nu ne este îngăduit să mergem decât până la tractul digestiv; în măsura în care prelungirile celor şapte organe pătrund în tractul digestiv – ficatul prin fiere în intestin – şi sunt prezente în digestie, conchidem că această irumpere a cosmosului interior în tractul digestiv este un fel de deschidere spre exterior. Este, aşadar, vorba de o deschidere spre exterior când omul se declară gata să preia alimente din afară, astfel încât vorbim de omul interior doar până la graniţa reprezentată de tubul digestiv. Avem apoi o altă deschidere spre exterior, pe de o parte, prin respiraţie şi, pe de altă parte, prin organele superioare care slujesc funcţiile sufleteşti.

Vedem, aşadar, cum omul, având la bază viaţa interioară înceţoşată, se deschide din nou pentru a avea legături cu lumea exterioară. Abia prin aceasta omul poate fi o *fiinţă Eu*. Nu numai prin faptul că simte rezistenţele în propria sa interioritate, în procesele sale secretorii, ci prin aceea că îşi deschide interiorul şi simte rezistenţele *lumii exterioare* omul îşi poate dezvolta conştienţa de Eu. În această deschidere spre exterior este dată baza egoităţii fizice a omului. O dată cu aceasta, el trebuie să aibă şi posibilitatea de a-şi forma într-o diversitate infinită organul acestei egoităţi. Am văzut cum se inseră acest organ în circulatia sangvină, care împânzeşte, în fapt, toate organele pentru a fi o unealtă a egoităţii în întregul organism uman. Iar organismul uman dezvoltă prin aceasta fiinţa interioară a omului, în cele şapte organe, în sistemul nervos simpatic, în sistemul tisular şi mai cu seamă în aparatul digestiv etc., apoi are loc din nou o deschidere spre exterior, prin legăturile cu lumea exterioară, aşadar, un adevărat circuit în cel mai exact sens al cuvântului.

Trebuie să ne ocupăm acum de diferitele faze ale acestui circuit. Să urmărim încă o dată procesul de hrănire: încorporarea substanţelor nutritive care, prin faptul că sunt preluate de corpul eteric – sau mai degrabă sunt cuprinse de forţa corpului eteric – devin un curent viu în organismul uman; lor li se opune cosmosul interior, cele

şapte organe, pentru că altfel – aşa cum am văzut – omul nu ar depăşi existenţa vegetală. Treapta superioară a existenţei umane face necesar ca procesului digestiv să i se opună funcţiile acestor şapte organe. Ceea ce ajunge la viaţă în natura astrală propriu-zisă a omului acţionează, aşadar, împotriva curentului nutritiv; curentul nutritiv vine din afară, iar ceea ce reprezintă natura interioară a omului acţionează, împotrivindu-i-se. Mai întâi, curentul nutritiv este întâmpinat de corpul eteric, care transformă substanţele alimentare pe parcursul sistemului digestiv; apoi i se împotriveşte sistemul astral al omului; acesta transformă mai departe substanţele nutritive şi le integrează în aşa fel încât să devină din ce în ce mai mult mobilităţi interne. Acum, întregul curent nutritiv – pentru că în organismul uman totul este unu, totul coacţionează – trebuie să fie cuprins şi de forţele Eului, ale sângelui. Aceasta înseamnă că unealta Eului trebuie să ajungă cu acţiunile sale până acolo unde preia curentul nutritiv. Face sângele acest lucru? Se confirmă oare ceea ce se spune în concepţia ocultă?

Sângele este purtat în jos, în organele nutritive, la fel ca şi în toate celelalte organe. El parcurge întregul proces şi în sistemul nutritiv, proces prin care poate fi unealtă a Eului uman în lumea fizică. Noi ştim că sângele, ca organ al Eului, face trecerea – pentru a avea şi acolo o rezistenţă – de la sângele roşu la sângele albastru. Eul ajunge astfel, prin unealta sa, până jos, la procesele de nutriţie, prin aceea că sângele astfel transformat, pentru a putea fi expresie a Eului, acţionează asupra începuturilor procesului nutriţiei. Aceasta se întâmplă datorită faptului că *sistemul venos* se descarcă în ficat şi prin aceea că din sângele transformat este pregătită fierea, iar aceasta se opune nemijlocit curentului nutritiv.

În acest fel curentul nutritiv este preluat de tractul digestiv şi reprezintă materialitatea exterioară care ajunge în organizarea noastră fizică. Eul, cu unealta sa, sângele, reprezintă darul cel mai nobil al omului în lumea pământească; el ajunge până la sfârşitul procesului sangvin, apoi, prin ceea ce face la capătul acestui proces,

pregăteşte ceea ce se opune direct curentului nutritiv. Astfel este pregătită bila, prin sânge, pe cale ocolită, prin ficat; în fiere, Eul uman se opune curentului nutritiv, căci aici sângele a ajuns la sfârşitul procesului său şi înainte de a acţiona în curentul nutritiv poate pregăti bila.

Cine vrea, poate vedea în acest fapt ceva care poate conduce la multe taine ale organizării umane; şi, dacă vrea, poate urmări mai departe aceste procese, precum şi altele, anormale, care se desfăşoară chiar printr-o stagnare, o revărsare a bilei în sânge. Astfel, de exemplu, icterul, ar putea fi foarte uşor analizat pe această cale, împreună cu cauza şi influenţa sa; numai că am merge prea departe dacă am prezenta acum astfel de lucruri.

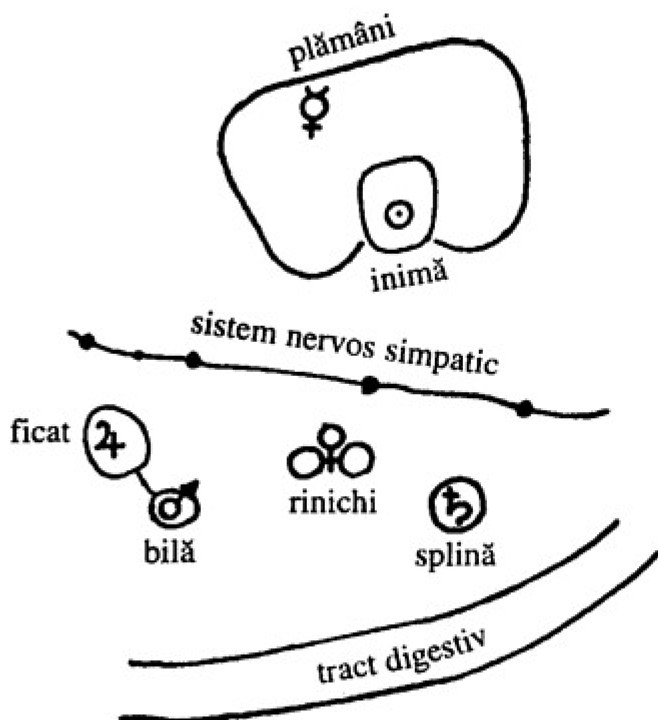
Vedem astfel cum, în fapt, cele şapte organe pătrund în jos în acţiunea corpului eteric şi cum preiau acţiunea Eului de sus în jos. Avem, aşadar, în bilă un opus direct al Eului. Dacă bila vrea să întâlnească curentul nutritiv, care în tractul digestiv a devenit un curent viu, ea trebuie să i se opună tot ca substanţă vie; altminteri nu poate avea loc aici un proces cu desfăşurare rectilinie. Bila trebuie să se opună curentului nutritiv ca o substanţă vie. Acest lucru se întâmplă deoarece ea este formată de un organ care aparţine celor şapte organe ale cosmosului interior, care dau viaţă activităţii interioare a omului, pentru ca el să întâmpine viaţa exterioară cu o viaţă interioară. Ajungem de la bilă la ficat şi vedem că ficatul este în legătură cu splina.

Dacă ne referim la aceste organe – ficat, bilă, splină – trebuie să spunem că acestea sunt organele care se opun direct curentului nutritiv şi-l transformă, în aşa fel încât devine apt să aprovizioneze organele care se deschid spre exterior. Spre exterior se deschid: inima, prin plămâni, tractul digestiv, dar mai ales organele de simţ localizate în cap.

Acum ne este clar că orice percepţie interioară, orice vieţuire interioară trebuie să aibă de-a face cu procesele de absorbţie, motiv pentru care am acordat acestora o atenţie deosebită. Ficatul, bila şi splina nu au nimic de-a face direct cu procesele de eliminare. Faptul că îşi secretă singure substanţele nutritive este o altă

problemă, dar organismului general ele nu-i secretă nimic. Ele reprezintă viaţa ascendentă care se întoarce pur şi simplu spre organizarea conştientei. Însă, prin faptul că acestei organizări i se încorporează ca un al patrulea element, inima, iar inima se deschide spre exterior, omul obţine, prin această deschidere spre exterior, conştienţa Eului său. Dar el nu este capabil să vieţuiască acest Eu decât ca ceea ce se opune lumii exterioare, nu poate să facă o legătură între acest Eu care se uită în afară şi ceea ce vieţuieşte, prin organele interne, ca viaţă corporală înceţoşată. El trebuie să adauge proceselor secretorii ale organizării interne încă unul, care-i mijloceşte şi o vieţuire a interiorului său cu acel Eu care-şi are, în sânge, unealta sa. Mai întâi omul îşi vieţuieşte viaţa interioară numai în starea de conştienţă înceţoşată, şi am văzut cum aceasta se exprimă prin faptul că de la ficat, bilă, splină procesele secretorii sunt preluate în căile limfatice. Tot astfel, pentru ca omul să se înalţe la Eul conştient propriu-zis, trebuie să fie eliminat ceva din sânge. Prin această secreţie omul devine conştient că el se opune lumii exterioare ca o entitate interioară. Dacă nu ar exista aceste procese secretorii interne, în vieţuirea sa omul s-ar opune lumii exterioare în aşa fel încât s-ar pierde interior pe sine sau ar vieţui în sine cel mult procese interioare înceţoşate, dar nu ar şti ce se află în exterior şi că cel care respiră acolo aerul şi preia substanţe nutritive este aceeaşi fiinţă care lucrează aici, în interior. Este posibil să ştim acest lucru deoarece ne este clar faptul că omul elimină prin plămâni sângele transformat sub forma dioxidului de carbon şi că elimină prin rinichi substanţele transformate care trebuie să iasă din sânge, pentru a avea spre interior conştientizări ale entităţii proprii.

Vedem astfel cum atât organele care

reprezintă un proces ascendent (ficat, bilă, splină), cât şi cele care reprezintă un proces descendent, plămânii, rinichii (descendent într-un anumit sens pentru că plămânii, deschizându-se spre afară, mijlocesc totodată şi un proces ascendent; diferitele organe se află într-o interacţiune vie şi nu ne este îngăduită o schematizare excesivă) sunt legate cu vieţuirea interioară a omului şi cu deschiderea de sine spre afară. Aceste şapte componente transformă, pe de o parte, complet specificul substanţelor nutritive în mobilitate interioară şi aprovizionează organismul uman cu aceste substanţe transformate. Ele fac posibil ca organismul uman să se deschidă din nou spre afară, iar pe de altă parte, ca ceea ce se dezvoltă în om ca o mobilitate interioară prea puternică care nu ar putea fi în armonie cu mobilitatea care pătrunde din afară să se poată din nou echilibra cu

mobilitatea exterioară şi să fie respinsă în procesele de eliminare ale plămânilor şi rinichilor. În acest cosmos interior al omului avem exprimată reglarea deplină şi periodică a mobilităţilor interne.

În ocultism, această situaţie este exprimată prin reprezentarea că inima s-ar afla în centru, ca *Soare*, purtând de grijă celor trei corpuri ale cosmosului interior, care constituie procesul asendent, cel care preia. Aşa cum în sistemul planetar Soarele are relaţii cu Saturn, Jupiter şi Marte, tot astfel Soarele interior, inima organismului uman, are relaţii cu Saturn – splina, Jupiter – ficatul şi Marte – bila. Ar trebui să vorbesc nu câteva săptămâni, ci câteva luni, dacă aş vrea să vă expun motivele pentru care, printr-o observare ocultă precisă şi intimă, este permis să punem în paralel relaţia dintre Soare şi *planetele exterioare* ale sistemului nostru planetar şi relaţia pe care o are în organismul uman inima cu cosmosul interior, cu ficatul, bila şi splina. În fapt, relaţia exterioară este preluată în interior în mod absolut, în aşa fel încât în interacţiunea dintre aceste organe se oglindeşte ceea ce se întâmplă în lumea mare, în macrocosmos, în sistemul nostru solar. Iar procesele care au loc între Soare şi *planetele interioare*, până la Pământul nostru, le vedem oglindite în relaţia dintre Soarele-inimă şi plămâni, ca cea cu Mercur, şi dintre Soarele-inimă şi rinichi, ca cea cu Venus. În felul acesta, cosmosul interior al omului oglindeşte cosmosul exterior.

Ne-am referit în cursul prelegerilor anterioare la felul cum, atunci când ne afundăm în mod clarvizionar în propria noastră interioritate, o putem conştientiza şi cum încetăm să conştientizăm organele noastre interne aşa cum se prezintă ele privirii exterioare a ochilor fizici. Depăşim astfel imaginea fantezistă a organelor noastre, aşa cum o stabileşte anatomia, şi urcăm la contemplarea formei reale pe care o au aceste organe, dacă ne gândim că ele sunt sisteme de forţe. Anatomia exterioară nu poate să fundamenteze adevărata fiinţare a acestor organe, căci ea nu vede decât conţinutul de substanţe nutritive. Ce se află la baza acestor organe ca sisteme de forţe nu poate fi văzut decât cu ajutorul observaţiilor

făcute prin clarvedere. Clarvederea justifică aceste denumiri, pentru că vedem cum se repetă cosmosul exterior în cosmosul nostru interior.

Am spus ieri că organismul poate dezvolta o mobilitate interioară puternică; fiecare organ în parte poate dezvolta o mobilitate puternică. Aceasta se exprimă în lipsa de regularitate a modalităţilor de acţiune a organismului uman. Am făcut aluzie la faptul că atunci când datorită unor astfel de mobilităţi interioare prea puternice în organele interioare apare o viaţă proprie, care se afirmă, este important să se opună acestor organe, ceea ce atenuează această mobilitate interioară. Aceasta înseamnă că atunci când organele interioare transformă prea intens mobilităţile exterioare ale substanţelor hrănitoare, când livrează prea intens produsul de transformare interior, trebuie să le opunem din exterior ceva care le limitează mobilitatea interioară.

Cum se poate realiza aceasta?

Dacă vrem să acţionăm asupra sistemului de organe interior care poate dezvolta în fiecare dintre organele sale o mobilitate interioară nedorit de intensă, trebuie să furnizăm organismului din lumea înconjurătoare ceea ce are o mobilitate opusă celei a organelor, putând-o contracara. Înseamnă că trebuie să găsim acele mobilităţi exterioare care corespund diferitelor mobilităţi ale organelor. Pentru omul actual care se întâlneşte uneori cu interpretări greşite în scrieri ale evului mediu, în care nu găseşte decât superstiţie, sună cu totul straniu faptul că ştiinţa ocultă nu numai că a cercetat în profunzime şi în mod temeinic, cu grijă, timp de milenii corespondenţa dintre activităţile organelor interne şi anumite substanţe exterioare care au mobilitătile opuse şi că din nenumărate observaţii făcute cu ajutorul ochiului clarvăzător rezultă, de exemplu, că putem domoli un *Jupiter* interior, devenit exagerat de activ, prin aceea că îi opunem o mobilitate exterioară care se exprimă în substanţa metalică a *staniului*. Mobilitatea interioară a *bilei* o combatem cu ceea ce se exprimă în *fier*. De fapt, nici nu ar trebui să se mire nimeni că tocmai bila poate fi combătută prin intermediul fierului. Fierul este singurul

metal pe care trebuie să-l avem în sânge, aparţinând, aşadar, uneltei Eului. Am văzut că în bilă avem de-a face cu acel organ care mijloceşte legătura Eului cu materialul cel mai dens care îi este încorporat omului prin procesul digestiv. Tot astfel, *splina* (Saturn) îşi are corespondentul în *plumb*, *inima* în *aur*; *plămânii* în *mercur* (argintul viu), iar *rinichilor* le corespunde *cuprul*.
Când administrăm organismului mobilităti care se găsesc în metalele amintite, pentru a combate mobilităţi ale organismului interior devenite excesive, este clar că totul în organism se află mai mult sau mai pupn în interacţiune şi că diferitele sisteme de organe se formează împreună, în paralel. Creierul şi măduva spinării, spre exemplu, se formează în mod natural concomitent cu celelalte organe, astfel încât procesul care are loc în jos, prin acţiunea sângelui, are loc şi în sus. Aşa cum există două circuite sangvine, în mod asemănător are loc o actionare în sus, spre cap, a sistemului limfatic, avem deci şi o conştienţă înceţoşată, repartizată părţilor superioare ale organismului uman. Acest lucru se întâmplă deoarece curentului sangvin inferior îi corespunde ceea ce este încorporat în circuitul sangvin superior. Vedem cum unele din metalele care pot fi găsite pe Pământ îşi au corespondentul în organe care sunt inserate în organizarea sangvină superioară. Astfel, de exemplu, ceea ce se deschide în plămân, devenind *laringe*, aşadar un organ al organizării umane superioare şi care pătrunde ca o activitate surdă, înăbuşită în bilă, se manifestă în mod corespunzător, ca *sistem Marte* – sau sistem al fierului. Aceste aspecte sunt greu de separat; aş dori totuşi să mă refer la unele din ele. În mod asemănător, partea superioară a capului, cu creierul, prezintă, cu privire la inserarea lui în circuitul sangvin superior, aceeaşi corespondenţă pe care o prezintă Jupiter – ficat (staniu) în circuitul sangvin inferior, astfel încât şi aici avem o corespondenţă a porţiunii anterioare a capului în circuitul sangvin superior, cu staniul, respectiv Jupiter; partea posterioară a capului corespunde în acelaşi fel plumbului, respectiv lui Saturn.

Astfel trebuie privite lucrurile care sunt inserate cosmosului superior.

Pe această cale ne-am extins consideraţiile la ceea ce este inserat în circuitul sangvin uman, dar condiţionându-l totodată ca organizare a celor şapte organe ale cosmosului interior, şi am putut aborda legătura cu lumea exterioară atât pentru viaţa normală cât şi pentru cea anormală. Corespondenţa dintre metale şi organele interne este un fapt deosebit de interesant. Când informaţiile din cărtile noastre terapeutice vor fi organizate în mod sistematic şi nu haotic, această imagine va rezulta ca de la sine din faptele exterioare. De aceea, spunem când ne adăpăm corect la izvoarele oculte: Putem fi liniştiti; faptele o vor dovedi omului!

Când oferim organismului substanţele acestor metale principale – metale care încălzite la o anumită temperatură se transformă în vapori metalici, care acţionează sub forma unor mici biluţe –, caracterul de metal acţionează asupra celor şapte organe. La fel cum acţionează proprietatea de metal în aceste sisteme-organe acţionează şi ce are o natură salină în sistemul sangvin. Numai că ceea ce are natură salină trebuie să fie dat sângelui din afară, prin aer, aer salifer sau în baia salină; pe de altă parte, putem oferi şi prin procesul digestiv ceea ce este sau formează sare, astfel încât suntem în situaţia de a determina din două direcţii procesul de formare, de încorporare a sărurilor.

Dacă vă amintiţi ceea ce am spus cu privire la acţiunile fizice ale proceselor spiritual-sufleteşti interioare, veţi înţelege că tot ce se opune acestor procese, actionând ca metalele care se încorporează acestor sisteme ca minuscule biluţe, este ceea ce am numit acţiunea fizică a proceselor afective. Astfel, procesele afective vagi şi procesele afective superioare sunt legate, pe de o parte, de procese de gonflare interioară, când se dezvoltă mobilitatea interioară corectă sau, pe de altă parte, ele pot fi şi inhibate prin aportul din exterior, când substanţe corespunzătoare, care conţin mobilităţile exterioare opuse, i se încorporează din afară. Când o activitate digestivă devenită excesivă, care se desfăşoară acolo

unde curentul nutritiv este luat în stăpânire de corpul eteric, dezvoltă o mobilitate interioară puternică, astfel încât se opune exteriorului, devenind dominantă mobilitatea sa proprie, putem acţiona în sens opus prin procesul aportului de săruri. În cazul unei mobilităţi interioare puternice a proceselor care se desfăşoară acolo unde substanţele nutritive intră sub dominaţia corpului eteric – deci o preluare, o absorbţie prea intensă a sării – se acţionează prin mobilitatea exterioară a sării.
Există apoi procese care se desfăşoară exterior – procesele de ardere sau de oxidare, în cadrul cărora ceva se combină cu oxigenul din aer. Când substanţe care se combină uşor cu oxigenul din aer sunt preluate în organism, ele iradiază, cu mobilitatea lor, până foarte departe organismul intern. În timp ce sărurile acţionează numai când le oferim organismului prin digestie sau le introducem din afară în sânge, aşadar ne putem apropia numai într-o anumită măsură de interior, în timp ce putem actiona prin intermediul metalelor până în cosmosul interior, în mobilitatea exterioară a substanţelor care se combină uşor cu oxigenul atmosferic avem de-a face cu ceva care iradiază întregul organism, până în sânge, şi care este apt să radieze prin toate sistemele de organe. Veţi înţelege astfel că prin procese care dezvoltă o mobilitate interioară puternică în condiţii de căldură, expresia exterioară a dezvoltării voinţei, vom fi stimulaţi în întregul nostru organism. Nu acelaşi lucru întâlnim dacă ne îndreptăm atenţia asupra proceselor organice ale activităţii de gândire. Simţim că acţiunile pe care le-am legat de sare nu se pot desfăşura decât în legătură cu anumite organe. Înţelegeti astfel ce aparat complex este organismul uman, dar şi cât de complicată este relaţia sa cu lumea exterioară şi vedeţi cum am pus faţă-n faţă organismul uman cu mobilităţile sale interioare şi natura minerală, anorganică, nevie, cu ceea ce sunt sărurile, metalitatea în stare de vapori şi substanţele care ard cu uşurinţă.
O opoziţie identică există între organismul uman şi forţele mobile din *lumea vegetală* exterioară. Când ingerăm o plantă în aşa fel încât ea ne cedează un anumit

material, preluat de noi ca materie nevie şi care acţionează în noi ca atare, omul nu ia în considerare natura vegetală. Dar materia vegetală poate să acţioneze în om ca materie vegetală; aceasta înseamnă că mobilitatea vegetală exterioară se manifestă în continuare ca o mobilitate exterioară, aşa cum acţionează în plantă. În acest caz nu poate acţiona acel proces care se desfăşoară la graniţa dintre substanţele nutritive fizice şi corpul eteric, deoarece corpul eteric este înrudit cu planta, iar aceasta este „plantă" tocmai pentru că are un corp eteric. Entitatea vegetală este preluată acolo unde curentul nutritiv este încorporat de corpul eteric, astfel încât ceea ce acţionează din materia vegetală în organismul uman nu poate fi luat încă în considerare în tractul digestiv, ci doar în acele organe care sunt integrate proceselor cu care corpul eteric are stabilită o relaţie şi în care acţionează fiinţa astrală a omului. Din acest motiv natura vegetală, ceea ce este mobil exterior, începe să acţioneze asupra cosmosului interior prin sistemul nervos simpatic şi în măsura în care este legat cu sistemul limfatic. Natura vegetală nu se extinde până acolo unde omul se redeschide, prin sânge, spre lumea exterioară. Natura vegetală este asociată, de fapt, părţii mediane a organismului uman, astfel încât ceea ce există în materia vegetală ca mobilităţi care combat prin specificul lor mobilităţile interioare prea intense ale funcţiilor organelor noastre nu poate acţiona asupra a tot ce aparţine domeniului *substanţialului* în cele şapte organe ale cosmosului interior şi în organele corespunzătoare ale capului, hrănindu-se prin sine în aceste organe, ci acţionează numai asupra a ceea ce aparţine activităţilor, *funcţiilor* acestor organe. Când se tulbură funcţia acestor organe, când acestea funcţionează anormal, fără să se poată spune că sunt hrănite prea puţin sau excesiv, atunci intră în discuţie activitatea naturii vegetale. Aşadar, când survine o hiperactivitate a organelor, o putem combate prin ceva care este luat din natura vegetală, însă care nu actionează decât până în cele şapte organe, până la graniţa sistemului limfatic şi a celui sangvin.

Nu este posibil să aprofundăm mai mult problema neregularitătilor din organismul uman, nu atât pentru că ne-ar lipsi timpul necesar, ci pentru că cel mai bun lucru este ca antroposoful să se ţină departe de disputele dintre partide. Ceea ce am spus până acum nu a fost încă atras în disputa dintre partide, acolo unde se manifestă prea mult fanatismul. Antroposofia ar trebui, de fapt, să tacă, decât să vorbească despre lucruri în legătură cu care cei care nu vor s-o accepte în prezent consideră că emite aberaţii. Dacă am urmări *natura animală* şi activitatea ei asupra organismului uman ne-am plasa imediat într-o dispută de partid.
Aţi văzut că organismul este un sistem complicat de organe şi unelte care se află pe cele mai variate trepte de evoluţie, fiind legate de organismul integral în modul cel mai divers. Ceea ce acţionează în constituţia fizică a omului, aşa cum o vedem cu ochii fizici şi o cuprindem cu mâinile, pentru ca substanţele nutritive să poată acţiona în mod corespunzător, ca ele să fie organizate în mod adecvat organelor, nu se mai vede cu ochii exteriori, dar se deschide ochiului spiritual al clarvăzătorului. Organismul uman trebuie privit ca un sistem în care ne apar lucruri mai recente sau mai vechi. Am relevat acest lucru cu ajutorul unor exemple luate izolat: de exemplu, creierul ne apare a fi un organ mai vechi, iar măduva spinării un organ mai tânăr; am arătat că primul a fost mai întâi o măduvă din care prin transformare s-a format creierul. Am mai văzut că sistemul digestiv este, împreună cu sistemul nostru sangvin, un sistem mai vechi care s-a transformat; în acelaşi timp sistemul limfatic, care nu poate prelua substanţele de afară, nu se deschide decât spre interior, spre producţia de substanţe a ţesuturilor interioare, este, în comparaţie cu sistemul digestiv-sangvin luat ca o totalitate, organul mai tânăr, aşa cum este măduva spinării prin raportare la creier. Acesta este un punct de vedere foarte important. Sistemul nostru limfatic şi tot ce-i aparţine, dacă nu ar fi integrat în organism şi nu ar rămâne închis, ci s-ar deschide spre o treaptă superioară în procesul evoluţiei, ar evolua spre treapta de sistem digestiv şi sistem

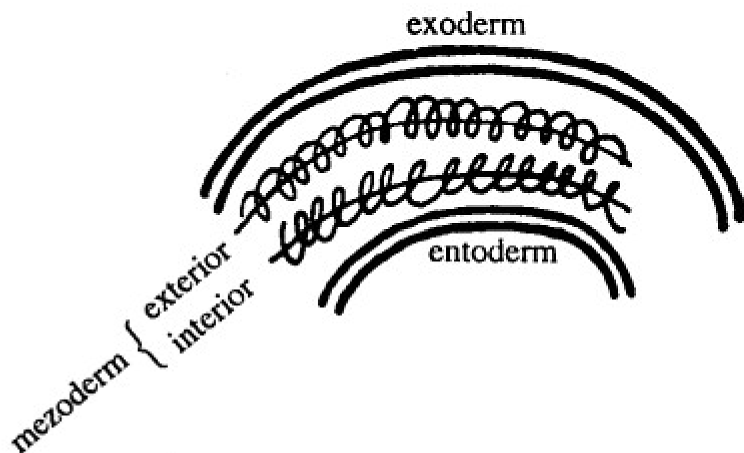
sangvin – în mod asemănător cu evoluţia măduvei spre treapta de creier. Sistemul digestiv-sangvin reprezintă un sistem limfatic transformat din substanţele şi ţesuturile corpului, care doar în corp sunt readuse la forma pe care o au în interior, în timp ce sistemul limfatic serveşte preluării substanţelor produse în interior. Sistemul limfatic şi tot ce-i aparţine reprezintă un sistem digestiv şi un sistem de mijlocire mai simplificat pentru conştienţă. Sistemul digestiv şi glandular reprezintă sistemul limfatic transformat, fiind mai complicat decât acesta, astfel încât nu se deschide numai spre interior, ci şi spre exterior.

Transformările pe care le suferă o fiinţă în cursul evoluţiei este preformat în structurile germinale. Structura organizării umane se găseşte în întregime în structura germenului uman, aşa cum apare ea ca urmare a procesului fecundaţiei. Dacă parcurgem, ca să spunem aşa, în sens invers drumul de la omul format până la structura germenului uman, vedem – un proces greu de observat chiar şi la microscop – cum sistemele complicate de organe sunt prezente în mic în chiar structurarea iniţială; chiar şi în această primă structură observăm cum se leagă între ele.

Dacă avem în vedere ambianţa exterioară a omului şi limitarea sa prin piele, care ne conduce la organele de simţ încorporate, şi dacă vedem cum acestea se extind spre interior până la sistemul nervos, vom spune: Tot ce există în delimitarea cea mai exterioară a omului este transformat din altceva; acesta este un proces foarte complicat. De exemplu, este imposibil să-ţi imaginezi apariţia creierului dacă nu înţelegi că el este rezultatul transformării altor organe. Din această cauză trebuie să ne fie clar că învelişul exterior al omului, aşa cum apare azi, este un produs de transformare rezultat din organele care-i stau la bază, că a parcurs un proces de transformare asemănător cu cel prin care s-a format creierul din măduva spinării şi cum a rezultat sistemul digestie-sânge, cu tot ce-i aparţine, din transformarea unui sistem limfatic. Cum am putut observa, creierul este un sistem al măduvei spinării transformat. Măduva

spinării ne apare azi ca un organ în evoluţie descendentă; astfel, în organele care reprezintă stadii mai vechi, avem de-a face totodată cu sisteme de organe dezvoltate ulterior şi aflate acum în evoluţie descendentă. Acest lucru se întâmplă şi în cazul sistemului limfatic. În omul inferior (gândit spaţial) are loc procesul de transformare a sistemelor limfatic şi al digestiei în sistem al sângelui. Sistemul sângelui este el însuşi un sistem de organe complicat, care se îndreaptă spre interior, a cărui configuraţie arată că este un produs de transformare a unei stări anterioare, este un produs de transformare dublu. Ceea ce ne arată însă că numai în deschiderea sa spre exterior a avut loc o transformare este tractul digestiv. Din această cauză putem spune că, dacă am împinge tractul digestiv ceva mai mult spre interior, am obţine sistemul de organe închis *în interior*, până la activitatea care reprezintă manifestarea specifică a activităţii limfatice actuale, prin care se preia din producţia internă ceea ce este eliminat din ţesuturi.

Am văzut, pe de o parte, că în sistemul piele este dată transformarea unui alt sistem şi că în sistemul digestiv putem vedea transformarea unui alt sistem, din care s-a format, şi care în prezent este în evoluţie descendentă (involuţie). Potrivit naturii sistemelor de organe, aşa cum ni se înfăţişează ele, ar trebui să căutăm prima structură, astfel încât tot ce percepem ca structură embrionară a pielii, a organelor de simţ şi a sistemului nervos să resimţim ca transformare a unui alt sistem intern aflat, în prezent, în involuţie; aşa cum structura digestivă reprezintă transformarea unui alt sistem interior, aflat azi în involuţie, chiar în structurile embrionare preexistă o

evoluţie ascendentă şi una descendentă.

Privind astfel lucrurile, raportăm întregul organism al omului la un schematism în care totul este structurat în diferitele organe din embrion. În embrionul uman, care a luat naştere ca urmare a procesului de fecundare, în cele patru foiţe germinative suprapuse – exodermul, foiţa externă, entodermul, foiţa internă, şi mezodermul, subdivizat în foiţa mediană externă şi mediană internă – sunt prefigurate cele patru sisteme principale ale organismului uman încă din primele stadii de evoluţie. Exodermul, numit în anatomie şi fiziologie foiţa pielii şi a

simţurilor, este un produs de transformare care-şi află prima structură în foiţa mezodermică externă. În foiţa mezodermică externă găsim în involuţie ceea ce în foiţa pielii şi a simţurilor ni se prezintă pe o treaptă superioară, iar în foiţa mezodermică internă găsim, ca o formaţie mai nouă aflată în involuţie, ceea ce ni se prezintă în foiţa entodermică a intestinului şi glandelor. Dacă luăm în considerare embrionul uman în dezvoltarea sa, avem sugerată, în cele două foiţe mediane ale mezodermului, prima structurare a omului; foiţele embrionare exterioare, exodermul şi entodermul, sunt foiţe transformate. Cele două foiţe embrionare mediane reprezintă, de fapt, starea iniţială, în timp ce celelalte două indică trepte de evoluţie superioară ale stării originare, iar faptul că examenele microscopice exterioare nu prezintă această stare de lucruri este numai o aparenţă.
Ştim că această structurare embrionară a omului confluează din două structuri: cea feminină şi cea masculină şi că embrionul nu poate să se formeze în totalitatea sa decât prin coactionarea celor două structuri. În ambele structuri germinale trebuie să fie continute toate procesele care formează, prin coacţionarea lor, o unică structură embrionară pentru întreaga organizare umană.
Ce ne spune ocultismul în privinia coacţionării germenilor masculin si feminin?
El ne arată că, în condiţiile actuale, numai organismul feminin este în stare să producă o structură embrionară umană care, dacă s-ar dezvolta în întregime singură, nu ar putea dezvolta ceea ce numim în sensul cel mai larg „principiul formei". Ceea ce conduce, aşadar, la ultima structurare a sistemului osos, care conferă omului o stabilitate deplină şi care determină şi ultima deschidere spre sistemul piele-simţuri, nu poate fi furnizat prin contribuţia feminină. Ceea ce ar lua naştere prin această contribuţie este prea bun pentru lumea pământeană, aşa cum este aceasta în prezent; în lumea exterioară nu sunt prezente toate procesele care ar putea servi unui organism, dacă el s-ar dezvolta după tendinţa

structurată, pentru a ajunge la organismul uman total. Organismul uman feminin nu ar trebui să progreseze până la sistemul osos densificat şi nici să fie obligat la deschiderea care-i permite să privească în afară, în lumea fizică, prin simţuri, ci ar trebui să aibă posibilitatea să-şi găsească suporturi interne într-un material mai moale decât scheletul nostru osos; şi ar mai trebui să aibă posibilitatea de a nu-şi deschide ochii şi celelalte simţuri în măsura în care o face azi, ci să rămână mai mult închis, cu percepţia în viaţa sa interioară. În aceasta constă participarea feminină la organismul total al omului: o structură embrionară care îşi depăşeşte scopul posibil de realizat în prezent în existenţa noastră terestră, pentru că pur şi simplu în condiţiile fizice actuale ale Pământului nu sunt date condiţiile de care ar avea nevoie un organism fin, atât de puţin predispus la împământenire – cum este scheletul osos –, şi deschiderea în afară. În condiţii naturale, un astfel de organism este de la început predispus morţii. Aceasta înseamnă că ceea ce organismul feminin *nu poate* să inducă în structura embrionară umană îl condamnă la moarte.

Contribuţia masculină la structura embrionară se află exact în situaţia opusă. Dacă structura masculină germinală ar trebui să creeze singură omul, evoluţia acelei organizări care se manifestă într-o deschidere de sine spre afară, dată în sistemul piele-simţuri şi în dezvoltarea a ce conduce la solidificarea sistemului osos ar depăşi scopul în sensul opus. Organizarea masculină ar crea o structură embrionară tot atât de putin aptă pentru viaţă ca şi cea pe care ar produce-o organizarea feminină, aceasta datorită faptului că ceea ce ea ar da embrionului ar fi astfel organizat, dacă şi-ar dezvolta singură forţele sale, încât ar trebui să dispară în condiţiile terestre actuale. Aceste forţe ar fi mult prea puternice pentru a putea exista în cadrul lumii actuale. Deci structura embrionară masculină nu poate acţiona decât împreună cu cea feminină. Ceea ce stimulează excesiv structura germinală feminină, ducând-o mult dincolo de ceea ce este posibil pe Pământ, conduce

structura germinală masculină prea mult în jos, sub măsura a ceea ce este posibil pe Pământ. Ceea ce este sortit morţii în structura feminină prin proliferarea forţelor care conduc, în ultimă instanţă, la o hiperfragilitate, la o inadaptare la lumea exterioară – mai ales dacă se poate apropia de senzorial – se echilibrează cu structura masculină prin procesul de fecundare. Forţele adunate în structura germinală masculină – dacă aceasta s-ar desfăşura singură – conduc totul mult sub ceea ce este pământesc, aduc organizarea umană la o împământenire mult mai mare a sistemului osos, la o altă deschidere a simţurilor şi la o altfel de preluare a lumii exterioare decât este posibil în prezent. Aceste două structuri de organe trebuie să se găsească şi să fuzioneze de la prima lor apariţie, căci, izolate, ele sunt destinate morţii de la început, datorită condiţiilor pământeşti, şi numai interacţiunea lor face posibilă structură embrionară umană aptă pentru o viaţă terestră.
Deşi lucrurile au fost prezentate foarte schematic, este evident faptul că omul este capabil să dea naştere semenului său. Dacă am pătrunde în detaliile procesului embrionar, am vedea că faptele cele mai fine, ca şi cele mai grosiere (ceea ce am spus despre sistemele de forţe suprasensibile în structurarea embrionului), se confirmă în expresia exterioară a structurilor sistemelor de forţe, în ceea ce face omul pentru ca neamul său să trăiască pe Pământ, atât timp cât acesta îşi urmează evoluţia.
Am văzut însă că Pământul ne dă, ca proces de împământenire dens, predispoziţia pentru sistemul osos şi, ca proces cu mobilitate maximă, predispoziţia pentru sistemul sangvin. Tot ce se petrece pe Pământ în organismul uman exterior, fizic, în măsura în care este vizibil, se străduie să urce la procesele care se desfăşoară în sânge. Acestea sunt însă procese calorice. Din această cauză avem de-a face cu expresia directă a activităţii sângelui ca unealtă a Eului, a nivelului superior, sub care se găseşte organismul uman fizic. La nivelul cel mai de sus se află procesul caloric, în care intervine direct activitatea Eului şi a sufletului. Din această cauză simţim ceea ce putem numi

„transformarea activităţilor sufleteşti în încălzire interioară", care poate ajunge până la încălzirea în procesul sângelui. Vedem, aşadar, cum spiritualul-sufletescul intervine, prin procesul de încălzire, în domeniul organicului, în cel al fiziologicului. Am putea dovedi, cu ajutorul multor alte fapte ale lumii exterioare, cum spiritual-sufletescul vine în atingere, prin procesul de încălzire, cu fiziologicul, cu ceea ce se află dincolo de acesta. În procesul de încălzire avem de-a face, aşadar, cu transformări ale sistemelor de organe în activităţi. Cele mai variate transformări au loc în aparatul complicat al spiritual-sufletescului; dar organismul fizic al omului urcă până în procesul de încălzire.

Aici se opreşte transformarea? Ereditatea sistemului osos se întinde numai până aici sau merge mai departe? Prin procesul de încălzire avem de-a face cu transformarea de jos în sus. În legătură cu ceea ce urmează nu putem să facem decât scurte referiri şi suntem obligaţi să lăsăm restul în seama reflecţiei şi a simţirii auditorilor.

Procesele calorice interne produse de organismul nostru în sânge, procese pe care le dirijează prin acţiunile sale generale şi pe care le face să se exprime, în final, ca un corolar al tuturor celorlalte procese, pătrunde şi în sus, în domeniul spiritual-sufletesc, se transformă aici. În domeniul spiritual-sufletesc cel mai frumos, cel mai înalt este faptul că, prin forţele sufletului uman, organicul poate fi transformat în sufletesc! Tot ce poate avea omul prin activitatea organismului său terestru, după ce a devenit căldură, deci după ce a fost transformat în căldură, se transformă în domeniul sufletesc în ceea ce putem numi vieţuirea internă a empatiei, interesul pentru toate celelalte entităţi. Când străbatem toate procesele organismului uman până la nivelul cel mai de sus, procesele calorice, păşim parcă prin poarta proceselor fiziologice umane peste înălţimea creată de procesele de încălzire a sângelui, spre acea lume unde căldura sângelui este valorificată prin ceea ce sufletul face din ea, prin interesul pentru toate fiinţele, prin empatia cu tot ce se află în jurul nostru. Prin faptul că viaţa interioară ne poartă în sus până la încălzire, ne extindem

viaţa noastră peste întreaga existenţă pământeană, ne contopim cu aceasta. Şi trebuie consemnat faptul că entitatea universală a făcut calea ocolită, trecând prin întreaga noastră organizare, pentru a ne oferi încălzirea, pe care noi oamenii suntem chemaţi s-o transformăm, prin intermediul Eului nostru, în empatie vie cu toate entităţile.

Căldura se transformă în empatie în cadrul evoluţiei Pământului!

Omul este integrat ca organism fizic procesului de evoluţie a Pământului, al cărei sens se împlineşte prin aceea că toate procesele fizice se regăsesc în final în corolarul organizării umane, că tot ce există în organizarea umană – şi ca un microcosmos al tuturor proceselor pământeşti – se redeschide într-o nouă floare. Şi în timp ce aceasta se transformă în sufletul omenesc, Pământul atinge astfel – prin interesul şi empatia omului pentru toate entităţile – ceea ce a fost scopul valorificării căldurii în organismul care ne-a fost dat ca pământeni. Ceea ce preluăm în sufletul nostru şi prin care ne lărgim din ce în ce mai mult viaţa sufletească vom lua cu noi după ce vom trece prin multe structuri, unde vom fi epuizat ce ne oferă Pământul drept încălzire, drept sursă de încălzire, drept căldură provenită din arderi, pentru spirit. Şi când vom fi preluat în noi întreaga căldură, în cursul celor mai diferite încarnări, Pământul îşi va fi atins scopul; atunci el se va scufunda ca un mare cadavru în spaţiul universal nedeterminat, iar din acest cadavru se va ridica totalitatea acelor suflete ale oamenilor pământeni care au valorificat sursa de încălzire a organismelor terestre, în cursul diferitelor încarnări terestre, pentru transformarea în empatie vie, în interes viu pentru ceea ce poate fi construit pe aceste temelii. Aşa cum se înalţă sufletul individual, când omul trece prin poarta morţii, într-o lume spirituală, cedând cadavrul forţelor Pământului, tot astfel, într-o zi, forţelor cosmice le va fi dat cadavrul Pământului, după ce ne va fi transmis căldura, care a fost fundamentul pentru activitatea noastră sufletească superioară. Deasupra acestui cadavru care va fi predat Cosmosului se vor

ridica toate sufletele umane individuale, care vor tinde spre noi trepte de existenţă, spre noi sisteme universale. Aşa cum în sistemul terestru fiecare om, când a trecut prin moarte, merge mai departe spre noi încarnări, la fel şi sufletele individuale păşesc, după degradarea cadavrului Păinântului, spre noi trepte de existenţă planetară. Vedem astfel că în sistemul universal nimic nu se pierde, ci că ceea ce ne este dat în organismul nostru drept căldură devine materialul necesar pentru a găsi calea spre o treaptă superioară, care conduce la eternitate. Nimic nu se pierde în lume, ci ceea ce produce Pământul este transformat prin sufletele omeneşti în Eternitate!

În felul acesta ştiinţa spiritului ne permite să facem legătura între procesele fiziologice din organismul uman şi *destinaţia noastră pentru Eternitate*. Dacă o abordăm ca pe ceva care trebuie să ne pătrundă, pentru a nu deveni pură teorie sau cunoaştere abstractă, ci pentru a ne oferi forţele care ne fac oameni, vom spune: Nu ne mai aflăm doar pe Pământ, ci în întregul sistem universal! Dacă învăţăm să gândim astfel despre destinaţia superioară şi veşnică a omenirii, despre modul cum omul preia forţele Pământului pentru a acţiona în Eternitate, atunci preluăm prin ştiinţa spiritului ceea ce este necesar pentru fiecare om şi nu numai pentru cunoaşterea noastră. Iar când oamenii se vor regăsi cu adevărat înfrăţiţi în strădania de a atinge înăltimea maximă, când vor recunoaşte în fiinţa lor cea mai interioară, atunci în devenirea noastră terestră ei vor fi conştienţi că posedă germeni care se dezvoltă, care pot deveni fertili pentru evoluţia ulterioară a Pământului şi a umanităţii. Antroposofii se pot reuni şi pot lega simţămintele lor, în toată smerenia, cu ceea ce este înălţimea maximă a omului, generalitatea superioară a omului. În această mentalitate, oamenii se recunosc în finţa lor cea mai profundă, pentru că nu se percep numai ca oameni individuali ai Pământului şi în predestinarea lor pământească, ci în predestinarea lor veşnică.

Când ne vom despărţi vom acţiona astfel încât, deşi fiziceşte risipiţi, ne vom armoniza în gânduri, în simţiri,

în întreaga noastră voinţă. Atunci vom fi uniţi în spiritul care trebuie să fie adus omenirii prin antroposofie. În acest spirit ne vom despărţi, după ce am fost un timp împreună, în acest spirit vrem să rămânem uniţi sufleteşte, şi în acest spirit ne vom regăsi.